

Axel Jessen: Lønstrup Klint. Danmarks Geologiske Undersøgelse II R., Bd. 49. København 1931.

Gennem en lang Aarrække har der mellem Geologerne været Uenighed og Usikkerhed angaaende Aarsagen til Dannelsen af de Forskydninger af Jordlagene, som man saa hyppigt træffer i de danske Kystklinter. Man har søgt paa to Maader at forklare Fænomenet, nemlig som tektoniske Fænomener, eller som Resultater af Ismassernes Tryk under de forskellige Istider. Et af Stridspunkterne har netop været Lønstrup Klint, hvor man har overordentlig indviklede Lejringsforhold af de forskellige Jordlag. Nu har Axel Jessen lige offentliggjort sine Studier over Lønstrup Klint, der strækker sig over en saa lang Aarrække som 1895—1927; han har tilvejebragt et saadant Iagttagelsesmateriale, at det maa betragtes som godtgjort, at Forskydningerne i Klinten er foraarsagede af den fremrykkende Is under sidste Nedisning. Jessens Resultater har fundet en interessant Parallel i de af Professor Karl Gripp i Hamburg iagttagne Fænomener ved Isrande paa Spitsbergen.

N. N.

Sven Hedin: Rätsel der Gobi. (15×23 cm. 335 S. 74 Billeder og 2 Kortbilag). F. A. Brockhaus, Leipzig 1931.

Beretningen om Ekspeditionernes Forløb er skrevet paa Grundlag af Afdelingsledernes Indberetninger og Dagbogsoptegnelser; Stilen er præget af Bogens Tilblivelse i de skiftende Hovedkvarterer, Friskhed i Skildringen, Spænding og Aktualitetspræg gør den letlæselig — til Tider vel nok paa Overskuelighedens Bekostning.

Meteorologiske Undersøgelser var en af de mange Opgaver, der er gennemført trods alle Hindringer dels som Marchobservationer, dels — hvad der er af langt større Betydning — fra de oprettede faste Stationer, Urumchi, Kutscha, Charlik og Edsin-gol, der samtidig har været i Drift i 1—2 Aar; de 3 førstnævnte har været suppleret med Højfjeldsstationer, de 2 første opretholdes, overtaget af den kinesiske Regering. Det positive Grundlag for Centralasiens Klimatologi er hermed i væsentlig Grad forøget, — Kortene har jo hidtil i nogen Grad været præget af de rent hypotetiske Konstruktioner for disse Egenes Vedkommende! Iøvrigt henvises til Dr. Haudes foreløbige Meddelelse (Geogr. Annal. 1930, H. 2—3).

Men Hensyn til Lop-nor Omraadets Hydrografi har Undersøgelserne verificeret Hedins Teori om Tarims periodiske Lejeforandringer som Følge af Sedimentakkumulation; Tarims nedre Løb, Kum-darja, er i seneste Tid søgt tilbage til et nordligere Leje. Norins Kortmate-

riale maa imødeses med Interesse, ligesom det geologisk-arkæologiske Samarbejde i disse Egne, hvor Bebyggelsen er saa betingelsesløst knyttet til Vandet, sikkert vil fremdrage meget værdifuldt Stof. Her kan henvises til den lige udkomne Bog af Herrmann „Lou-lan“, Brockhaus, Leipzig 1931, og iøvrigt til Aurel Steins Arbejder over dette Emne.

Hedins Beskrivelse af Bilturen gennem det vinterlige Mongoli giver tillige et Begreb om den kinesiske Indvandring til disse Egne og deraf følgende Fortrængning af de nomadiserende Mongoler; Beretningen om Haslunds Oplevelser hos Torgoter- (Kalmuk) Fyrsten, Sintjin Gigen Khan, af hvem han erhvervede den Tempeljurte med rituelt Udstyr, han senere som Gave overbragte Kong Gustaf, er heltud præget af Opdagelsesfærdens Æventyrlighed!

Naar det mægtige Materiale, der foruden at forsyne samtlige naturvidenskabelige Discipliner med Arbejdsstof tillige omfatter Ting af historisk og filologisk-litterær Interesse (Grammofonoptagelser), bliver færdigbearbejdet, vil mange Huller i vor Viden om Centralasien sikkert være udfyldt.

Nogle Tegninger af Hedin og en Række Fotografier illustrerer Fremstillingen, 2 Kort (1:12 Mill., 1:3 Mill.) med indtegnede Rejseruter tjener til Orientering.

Axel Schou.
